

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 10. De effectu Extremæ vnctionis, ac eius ministro,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

partibus fiat quandoquidem si quis careret aliquibus earum, ut manu, vel pede, nequiret alioqui valide suscipere istud sacramentum. Atque dato quod id esset de sacramenti essentia: non ideo tamen ipsum esset de necessitate sacramenti, id forma exprimentum, ut confirmatur à simili: quia etiam si vñctio in fronte dicatur esse de essentia Confirmationis: id tamen in istius forma non declaratur.

CAPVT X.

De effectu extremae vñctionis, deque eiusdem Ministro.

S V M M A R I V M.

- 17 Effectus sacramenti Extremae vñctionis, ex Concilio Florent. & Trident. atque de precipuo in particulari, qui est gratia habitualis.
- 18 De ceteris effectibus.
- 19 Gratia habitualis non ante datur in Extrema vñctione, quam quinq; sensuum vñctioes sint absoluta cum suis formis.
- 20 Omnis & solus Sacerdos esse potest huius sacramenti idoneum minister.
- 21 Quid requiratur ut Sacerdos non tantum licite hoc sacramentum administret: & excommunicatio Religiosorum sine licentia administrantis.
- 22 Exili at o d i s t r i c t u s, a n t e Extrema vñctio possit vni administrari à multis.

CONCILIUM Florent. in instruat. Armen. paucis ait Extremae vñctionis effectum esse mentis sanationem: & quantum expedit, etiam corporis. Concilium vero Trid. sess. 14. De extrema vñctione cap. 2. ex verbis D. Iacobi cap. 5. de eodem effectu sic tradit: Res & effectus huius sacramenti illis verbis explicatur, Et oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittetur ei. Res etenim hæc, gratia est Spiritus sancti, cuius vñctio, delicta, si quæ sint adduc expianda, & peccati reliquias extergit, & aegroti animam alleuiat & confirmat, magnam in eo diuinæ misericordiæ fiduciam excitando, qua infirmus subleuatur, & morbi incommoda ac labores leuius fert: & tentationibus dæmonis calcaneo insidiantis facilius resistit, & sanitatem corporis interdum vbi, saluti animæ expedierit, consequitur.

Ex quibus Concilij verbis intelligitur: gratiam habitualem, quam conferre nisi obex ponatur, commune est omnibus sacramentis, collatam in Extrema vñctione esse in infirmo fundamentum roboris & fortitudinis spiritualis tanquam virtute includens specialia Dei auxilio proportionata necessitati, quæ contingit eo tempore, quo homo grauissime ægrotans vix potest mouere, & excitare seipsum ad confingendum in extrema vitæ pugna. Talia auxilia vero censentur quæ sunt opportuna, aut ad roborandam spem, quæ in articulo mortis debilitatur, per vitæ male actæ memoriam: aut ad hilaritatem animi concipiendam, quam morbi incommoda impedire solent: aut ad prompte & fortiter resistendum tentationibus dæmonis, quæ tunc grauiores sunt.

Intelligitur præterea hoc sacramentum de se præparare animam, proximæque disponere ad introitum in cælum: quandoquidem non solum tollit peccata, si quæ sint: sed etiam eorum reliquias abstergit: ac per prædicta auxilia iuuuat ad perseverantiam in bono vsque ad mortem. Cæterum reliquæ peccatorum remissorum sunt, tum poenæ temporales illis adhuc debitæ, tum quædam proclitantes ad peccatum, nempe fomes concupiscentiæ, prauis habitus animæ, & malæ habitudines corporis: quarum priores per hoc sacramentum tolluntur ex opere operato, non tamen in totum: ut argumentum est, quod pro defunctis, qui illo suscepto decesserunt, tanquam obnoxiiis poenæ purgatorij fiant Ecclesiastica suffragia: posterioris vero quas manere experientia docet, hoc homine censentur, per istud sacramentum abstergi, quod contra illas superaddat vires, per auxilia ipsa memorata. De qua re plenius Suarez disput. 41. sect. 1. differt. 2. Qui etiam videri potest in sequenti sect. 4. & Greg. à Valen. disput. 8. quæst. 1. sub finè pro solutione quarundam rationum, quæ obijci possunt aduersus secundarium huius sacramenti effectum tribuendū aliquando corporis

sanitatem: Satis enim nobis est, quod is expresse tradatur à Concilio Trid. ut patet ex verbis supra citatis: sufficienterque indicetur à D. Iacobo in cap. 5. illis verbis: Et ratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus.]

R estat difficultas: Cum effectus gratiæ habitualis & remissionis peccatorum detur de se in instanti: & ad huius sacramenti constitutionem sint necessariae quinque vñctiones, & totidem eis respondentes formæ iuxta numerum quinarium sensuum, An illud instans cōingat finita vna vñctione, & forma ei respondente: an vero finitis pluribus, aut etiam omnibus. De qua re quatuor diuersas sententias Suarez proponit in eadem disput. 41. sect. 2. & eam, quam D. Thomæ communemque esse ait, sequitur: nempe tale instans esse illud in quo sacramentum hoc consummatur, Consummari autem tunc cum quinque memoratæ vñctiones, & quinque eis respondentes verborum formæ perficiuntur. Omnes enim sunt de essentia huius sacramenti: quandoquidem nec vna, nec plures earum, nisi omnes concurrant, significant sufficienter effectum ipsum gratiæ habitualis, & remissionis peccatorum: quæ non est in hoc sacramento, sicut nec in aliis, certi tantum generis peccatorum; sed cuiuscumque generis.

Si obijcias neque per omnes simul integre significari talem effectum huius sacramenti: quia significantur tantum peccata per quinque sensus commissa; præter quæ, dantur alia: nimirum ea quæ sola mentis cogitatione, aut interiori tantum voluntate committuntur. Respondet sub finè eiusdem sectionis Suarez: quod licet non omnia peccata mandentur executioni per aliquem sensum: neque omnia pro obiecto habeant aliquid per se perceptibile aliquo sensu: nullum tamen ab homine committi peccatum, quin ducat originem ab aliqua specie per sensum accepta: siquidem radix omnium peccatorum est cogitatio, quæ debet originem ducere ab aliquo ex quinque sensibus iuxta illud: Nihil est in intellectu quin fuerit prius in sensu: De qua re plura idem Suarez in sequenti sect. 3. inquirens vtrum aliquando effectus prædictus detur sine omnibus quinque vñctionibus, concluditque negatiue. Id quod satis aperte sequitur ex antedictis.

RELIQVA PARS CAPITIS.

De Ministro Extremae vñctionis.

SAcerdotem, siue constitutum in dignitate, siue gerentem animarum curam, siue etiam simplicem: non autem alium, ne Diaconum quidem, esse ministrum ad huius sacramenti validitatem necessarium habetur per illud Iacobi cap. 5. Inducat Presbyteros Ecclesiæ. Quo nomine (ut Concilium Trid. sess. 14. De Extrema vñct. cap. 3. notat) non præter seniores, aut primores in populo intelligendi veniunt eo loco; sed Episcopi, aut Sacerdotes ab ipsis ordinati per impositionem manuum presbyterij. Vnde sequitur solum Sacerdotem esse proprium huius sacramenti Ministrum. Quod certum est de fide ex eodem Concilio ibidem can. ultimo, De extrema vñctione. Vnde à nullo alio potest valide confici, adeo ut nullam ob causam, non modo laicus, sed ne Diaconus quidem possit conferre tale sacramentum, prout esse communem Theologorum sententiam Suarez ait disput. 43. sect. 1. nu. 5. Vbi in eiusdem confirmationem adfert hanc rationem: quod in rebus supernaturalibus quæ ex institutione diuina pendent, non liceat nobis exceptionem addere sine autoritate, aut euidenti ratione. At nulla datur authoritas ad casum aliquem excipiendum à generali præscripto D. Iacobi: scilicet ut ad vngendum infirmum inducatur Presbyter. Nec item datur probabilis ratio: præsertim cum sacramentum hoc non sit magis necessitatis, quam sacramentum poenitentiae: quod tamen in nullo casu, alius quam Sacerdos administrare potest. Sic ergo relinquatur, non alium esse Ministrum Extremae vñctionis quam sacerdotio initiatum.

Porro etiam si omnis Sacerdos, hoc ipso quod Sacerdos, est, possit valide istud sacramentum conferre: tamen ut simul possit licite, necessarium est præterea secundum omnes inquit Suarez disput. 45. sect. 2. nu. 3. ut sit proprius Sacerdos

agroti, vel ab eodem proprio habeat potestatem. Nam illicitum graueque peccatum est in regnum usurpare sibi alienum officium, ac iurisdictionem sine legitima autoritate: nam id alteri iniuriosum est, & perturbationis ac discordiarum causa. Quo nomine in Clementina prima De priuilegiis, excommunicantur Religiosi administrantes sacramentum hoc Clericis aut Laicis, sine legitima facultate ad id habita, per priuilegium sedis Apostolicæ, aut per licentiam parochialis Presbyteri.

De qua excommunicatione iam diximus in præcedenti tomo 2. libro 18. nu. 408 & tribus sequentibus: addendum est tantum ex Caiet. in verbo *excommunicatio* cap. 64. & Soto in 4. dist. 23. q. 2. art. 1. ad excusanda ab ea censura & à peccato, sufficere rationem Presbyteri parochialis: seu quod ipse credatur habiturus ratum, & quod e animo laturus sit tale factum. Ratio est, quam habet Suarez loco post citando: quia in tali ministerio, iurisdictione non est de substantia sacramenti, nec per se illius principium (sicut est in sacramento penitentiae) sed conditio necessaria ut licite fiat. Immo vero neque præsumptionem illam in extrema necessitate, seu imminente iam morte, esse necessariam ad excusationem, addit Sotus: quia non est intentio Ecclesiae infirmum priuare hoc sacramento (cuius vsu ex attrito fieri potest contritus) & per consequens, nec urgente extrema necessitate prohibere quemquam, qui potest illud ministrare. Id quod locum habere potest etiam si Parochus esset inuitus, expresse nolens nec per se, nec per alium ministrare: dummodo tamen vitetur violentia & scandalum; constetque illum inique id facere, & infirmum laborantem necessitate talis sacramenti, eodem dignum esse. Ita Suarez docet *disput. 44. sect. 2. nu. 3.* quia tunc non esset usurpatio iurisdictionis, sed defensio innocentia. Et quamuis tunc Parochus ipse sit inuitus, tamen potest præsumi; vel Episcopi, vel Summi Pontificis licentiam, rationemve non deesse; quia non est verisimile Ecclesiam velle in eo casu priuare infirmum tam vtili remedio, neque iniquitati cuiusmodi pastoris fauere, aut ei tribuere tam rigorosum ius, contra spiritualem salutem fidelium.

62. Restat dubitatio, An hoc sacramentum dari possit à multis Sacerdotibus simul: non enim tantum posse, sed etiam debere, videtur sequi ex eo, quod D. Iacobus loquatur plurali numero, *Inducat presbyteros Ecclesie.* Sed in contrarium est decretum Alexandri tertii, relatum in cap. Quæ sunt, De verborum signific. quod Sacerdos præfente vno clerico, ac etiam solus, possit infirmum vngere. D. autem Iacobus plurali vsus est pro singulari; vnde sensus illius est, inducat aliquem ex Presbyteris: sicut cum dicitur, Qui agrotat, vocet medicos, hoc est aliquem ex medicis. Sic enim dicuntur Matth. 27. latrones crucifixi cum Christo ei improperasse: cum cõfiter ex cap. 23. D. Luca vnum tantum id fecisse: ita ut sensus D. Matthæi esse debeat, latrones, id est, vnus ex latronibus. Aduerte autem ex D. Thomæ & aliorum sententia, quam sequitur Suarez *disput. 43. sect. 2. nu. 5.* vnde de conferendo hoc sacramentum à pluribus Sacerdotibus, partialiter sic concurrentibus, vt vnus faciat vnam vel plures vñctiones proferendo formas eis proportionatas, non ita omnes essentielles: alius vero suppleat quæ defuerint. Quanquam id facere, cum reprobet communis vsus Ecclesie, illicitum est, nisi necessitas aliqua excuset: vt si Sacerdos post peractas aliquas vñctiones moriatur, aut propter aliquod impedimentum omnes persequi nequeat. Tunc enim alter Sacerdos peragere debet eas vñctiones quæ restant, neque iam peractas repetere: vt pote ex se sufficientes in suo gradu ad verum sacramentum perficiendum. Suam enim significationem & perfectionem partialem habuerunt, vt patet ex eo quod sacramentum completum fuisse ac perfectum, si cæteræ ad illius constitutionem requisitæ, fuissent illis eodem Ministro additæ. Sicut ergo commune est huic sacramento, cum sacramento Eucharistie, vt plures habeat materias & formas partiales: ita etiam est, vt confectio vnus partis illius (tanquam ex se valida) non debeat repeti, si nequeat idem Sacerdos cæteras eis adiungere, oporteatque ad integram sacramenti confectioem, alium Sacerdotem supplere defectum ipsius. Videri potest in seq. nu. 6. & 7. idem Suarez: & in consequenti octauo de eo; possitne istud sacramentum

conferri validum, si à pluribus simul Sacerdotibus conficiatur: sic nimirum vt dum vnus vngit oculos, alius vngat nares, & sic de aliis. Quod quidem illicitum esse, & necessitate urgente reddi licitum sicut antedictum, pariter idem author censet. Fundamentum vero est, quod ex antedictis, nec ordo inter vñctiones, nec vnitas ministri requiratur de necessitate ad validitatem huius sacramenti.

CAPVT XI.

De recipientibus sacramentum Extreme vñctionis.

S V M M A R I V M.

63. Extrema vñctio non est conferenda mortuo. In dubio de morte, dari potest sub conditione.
64. Cui vno conferri debeat.
65. Documenta aliquot de eo qui cum ante habuerit, amisit vsu rationis in infirmitate: positum et administrari istud sacramentum.
66. Solus infirmus capax est huius sacramenti.
67. Explicatio difficultatis, An de necessitate sacramenti sit, vt infirmitas illum constituat in periculo mortis.
68. Non datur hac sacramentum damnatis ad mortem, nec nauigaturis periculum se.
69. Senibus moribundis dari potest: itemque iis qui nunquam peccatum actua iter.
70. Quæ partes corporis sint vngende in administrati: ne Extrema vñctionis.

NOTANDUM est primo, non esse conferendam hoc sacramentum iam vita functo. Ratio est, quia sacramenta sunt medicina pro solis viatoribus instituta, vt iam docuimus libro 26. cap. 7. in initio. Cum vero de aliquo dubitatur an mortuus sit nec ne, ei conferri potest sub conditione, Si non es mortuus, &c. iuxta communem Theologorum & Summulariorum sententiam, vt habet Suarez *disput. 42. sect. 1. sub initium.* Rationem addens, quia per eam conditionem adiunctam, tollitur omne periculum irrogandi sacramento iniuriam, & interea subuenitur proximo de magno subsidio suæ salutis, cuius forte adhuc capax est.

Notandum est secundo, sacramentum hoc non nisi baptizato conferendum esse: cum baptisimus ianua sit sacramentorum: neque omni baptizato, sed tantum ei qui rationis vsu habeat, vel alias habuerit. Illius enim capaces non esse infantes, nec perpetuo amentes, sicut nec sunt, aut fuerunt rationis; communis est, vt in ead. sect. nu. 3. Suarez monuit, Theologorum consensus in 4. dist. 23. vno Ioanne Maiore excepto, qui contrarium tenens, repugnat vt Ecclesie consuetudini, sic & rationi: quia sicut tales non sunt capaces Penitentiae: ita nec Extreme vñctionis, quæ est sacramentum consummatiuum Penitentiae, quemadmodum habet Concilium Tridentinum sess. 14. in initio doctrinæ De Extrema vñct. Accedit quod non sint capaces primarij effectus huius sacramenti: qui est, vt ante ex ipso Concilio Trident. proposuimus initio capitis quarti, si quid ex peccatis superfluit expiandum illud abstergere, & animum infirmæ misericordie fiduciam, qua morbi incommoda leuius ferat, & tentationibus demonis facilius resistat. Quæ omnia supponunt rationis vsu: ante quem non contingit peccare actu, aut fiduciam diuinæ misericordie concipere, aut diaboli tentationibus resistere. Et dare sacramentum ei in quo non potest suum primarium effectum habere, facilem est.

Notandum est tertio, difficultatē esse. Num ei qui habuit vsu rationis, dari possit hoc sacramentum, si in extremis constitutus, ipsum rationis vsu amisit, nec sit compos sui. De qua tenenda sunt hæc documenta pro praxi.

Primum est, secundum communem Theologorum sententiam, Suarez habet *ibidem nu. 5.* ad huius sacramenti substantiam sufficere, vt recipiens capax fuerit peccati equalis, deuotionis, tentationis, & resistentiæ, itemque fiduciam in Deum: neque obflare, quod hic & nunc tales actus exercere nequeat: